

చాప్టర్ 7: ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ - ప్రక్రియ

తెలుగు ఐక్యత కోసం చారిత్రక ప్రయాణం

◆ 19వ శతాబ్దం ప్రారంభం నుంచి తెలుగు ప్రజలు

East India Company

Nizams

◆ మద్రాసు రాష్ట్రంలో తెలుగువారిపై

- ✚ రాజకీయ వివక్ష
- ✚ పరిపాలనా నిర్లక్ష్యం

◆ హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో

- ✚ స్థానికులకు ఉద్యోగ అవకాశాల లోపం
- ✚ ముల్కీ ఉద్యమాలకు దారి

ఉద్యమాల ప్రభావం

- ✚ ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఉద్యమాలు వేగం పుంజుకున్నాయి
- ✚ ప్రజల్లో ప్రాంతీయ చైతన్యం పెరిగింది

చరిత్రను మార్చిన త్యాగం

♥ అమరజీవి Potti Sriramulu ఆత్మాహుతి ఫలితంగా

✚ 1953లో ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పాటైంది

రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణకు బాటలు

✚ States Reorganisation Commission (ఫజల్ అలీ కమిషన్) సిఫార్సులు

✚ భాషాపరమైన రాష్ట్రాల ఏర్పాటుకు మార్గం

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ

✚ ఆంధ్ర రాష్ట్రం + హైదరాబాద్ రాష్ట్రం కలయిక

✚ 1956లో ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాటైంది

🎯 సంక్షిప్తంగా: → వివక్ష → ఉద్యమాలు → ఉద్యమాలు → త్యాగం → త్యాగం → ఆంధ్ర రాష్ట్రం → SRC సిఫార్సులు → ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ

🔥 గుర్తుంచుకోండి: తెలుగు ఐక్యత కోసం జరిగిన ఈ ఉద్యమం భారతదేశ చరిత్రలో ఒక కీలక మైలురాయి!

భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల ఉద్యమం - ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఏర్పాటు

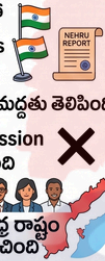
చారిత్రక నేషన్యం

- ◆ 19వ శతాబ్దం నాటికి తెలుగు ప్రాంతాలు విభజనలోకి వెళ్లాయి
- 👉 ఉత్తర సర్కారులు, దత్త మండలాలు - East India Company ఆధీనంలోకి
- 👉 తెలంగాణ ప్రాంతం - హైదరాబాద్ నిజాం పాలనలో కొనసాగింది

కాంగ్రెస్ తీర్మానాలు & కమిటీలు

- ✓ 1921, 1927, 1937, 1938లో Indian National Congress భాషా రాష్ట్రాలకు మద్దతు
- ✗ 1928 - నెహ్రూ నివేదిక కూడా మద్దతు తెలిపింది
- ✗ 1948 - S. K. Dhar Commission భాషా రాష్ట్రాలను వ్యతిరేకించింది
- ✗ 1949 - JVP Committee మద్రాసు నగరం వదిలితే ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పాటు సాధ్యం అని సూచించింది

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఆవిర్భావం

- 📢 1953 మార్చి 25 - Jawaharlal Nehru ప్రకటన
- 📄 1953 సెప్టెంబర్ 14 - రాష్ట్రపతి ఆమోదం

సంక్షిప్తంగా:

- ➡ విభజన → అసంతృప్తి
- ➡ మహాసభలు → రాజకీయ చైతన్యం
- ➡ కమిటీలు → నిర్ణయాల మార్గం
- ➡ దీక్షలు → త్యాగం
- ➡ త్యాగం → ఆంధ్ర రాష్ట్రం

మొదటి అడుగులు

- 📍 1913 - బాపట్ల ఆంధ్ర మహాసభ
- 👉 ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఆలోచనకు శ్రీకారం
- 📍 1918 - ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘం ఏర్పాటు

నిరాహార దీక్షలు - ఉద్యమ శిఖరం

- 🧘 1951 - స్వామి సీతారాం దీక్ష (35 రోజులు)
- 👉 Vinoba Bhave జోక్యంతో విరమణ
- 🕊 1952 - అమరజీవి పోరాటం
- 👉 Potti Sriramulu అక్టోబర్ 19న ఆమరణ దీక్ష ప్రారంభం
- 👉 58 రోజుల తర్వాత (డిసెంబర్ 15, 1952) అమరత్వం

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కవిర్భావం

- 📢 1953 మార్చి 25 - Jawaharlal Nehru ప్రకటన
- 📄 1953 సెప్టెంబర్ 14
- 🎉 1953 అక్టోబర్ 1
- 👉 కర్నూలు రాజధానిగా
- 👉 భారతదేశంలో తొలి భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రం - ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పాటైంది

గుర్తుంచుకోండి:

- 👉 భాష ఆధారంగా రాష్ట్రాల ఏర్పాటు
- 👉 భారత రాజకీయ చరిత్రలో ఒక గొప్ప మలుపు!

ముల్కీ ఉద్యమం - స్థానికుల హక్కుల కోసం పోరాటం

ముల్కీ ఉద్యమం - స్థానికుల హక్కుల కోసం పోరాటం

◆ బయటివారికి ఉద్యోగాలు దక్కుతుండటంపై ప్రజల ఆందోళనలు

నిజాం నవాబు 1919లో ముల్కీ ఫర్మానా జారీ

ఉద్యోగాల్లో అసమానత (1947 నాటికి):
➡ ముస్లింలు (12.5%) → 75% ఉద్యోగాలు
➡ హిందువులు (86.5%) → కేవలం 20% ఉద్యోగాలు

నాయకత్వం & సంస్థలు

Burgula Ramakrishna Rao	Padmaja Naidu	Barrister Srinivasa Sharma

- ➡ "Nizam Subjects League" స్థాపన
- ➡ లక్ష్యం: స్థానికుల ఉద్యోగ హక్కుల రక్షణ
- ➡ గమనిక: ముల్కీ నిబంధనలు 1973లో రద్దు

సంక్షిప్తంగా:

- ➡ ఉద్యోగ అసమానత → ముల్కీ ఉద్యమం
- ➡ స్థానిక హక్కులు → Nizam Subjects League
- ➡ విలీనం తర్వాత → కమ్యూనిస్టుల అణచివేత
- ➡ 1952 ఎన్నికలు → ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వ స్థాపన

కమ్యూనిస్టుల అణచివేత - విలీనం తర్వాత పరిస్థితులు

📍 1949:
➡ సైనిక పాలన - J. N. Chaudhuri
➡ పౌర పాలన - M. K. Vellodi (Dec 1 నుండి)

⚠️ కమ్యూనిస్టులపై చర్యలు

📅 1950 అక్టోబర్ 6 - ఫతే మైదాన్, హైదరాబాదు

➡ కమ్యూనిస్టులకు కఠిన హెచ్చరిక
Captain Nanjappa ఆధ్వర్యంలో కమ్యూనిస్టుల అణచివేత చర్యలు

ఉద్యమ ముగింపు & రాజకీయ మార్పు

📍 1951:
➡ కమ్యూనిస్టులు సాయుధ పోరాటం విరమించారు

🗳️ 1952 ఎన్నికలు:
➡ తెలుగువారికి మెజారిటీ

🏛️ ముఖ్యమంత్రి:
➡ Burgula Ramakrishna Rao

- ➡ ఉద్యోగ అసమానత → ముల్కీ ఉద్యమం
- ➡ స్థానిక హక్కులు → Nizam Subjects League
- ➡ విలీనం తర్వాత → కమ్యూనిస్టుల అణచివేత
- ➡ 1952 ఎన్నికలు → ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వ స్థాపన

📢 గుర్తుంచుకోండి:
➡ ముల్కీ ఉద్యమం = స్థానిక హక్కుల పోరాటం
➡ కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం = సామాజిక-రాజకీయ మార్పు పోరాటం

ఫజల్ అలీ కమీషన్ (ఎస్.ఆర్.సి) & విశాలాంధ్ర వాదన

కమీషన్ ఏర్పాటు

1953 డిసెంబర్

రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ సంఘం (SRC) ఏర్పాటు

Fazl Ali (అధ్యక్షుడు) K. M. Panikkar H. N. Kunzru

- 1954 మే - హైదరాబాదు పర్యటన
- 1955 సెప్టెంబర్ - నివేదిక సమర్పణ

SRC ముఖ్య సిఫార్సులు

- హైదరాబాద్ రాష్ట్ర విభజన
- కన్నడ ప్రాంతాలు → మైథిలీ, కలపాలి
- మరాఠీ ప్రాంతాలు → బొంబాయి రాష్ట్రంలో కలపాలి

CONCLUSION (ముఖ్య సారాంశం)

- విభిన్న పాలనలు + సాంస్కృతిక అణచివేత → తెలుగు ప్రజల్లో ఐక్యత భావన పెంపొందింది
- ముల్కీ ఉద్యమం → ఉపాధి హాక్కుల చరణాలు → చైతన్యం

Potti Sriramulu ఆ్యాగం

1953లో ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఆవిర్భావం

నాయకుల భిన్నాభిప్రాయాలు

<p>నిజామాబాద్ సమావేశం</p> <p>Swami Ramananda Tirtha</p> <p>సంస్థాన విభజనకు మద్దతు</p>	<p>1953 - నానల్ నగర్, హైదరాబాద్ (AICC సభ)</p> <p>Jawaharlal Nehru</p> <p>విభజనకు తీవ్ర వ్యతిరేకత</p>
---	--

విశాలాంధ్ర వాదన ప్రారంభం

1949 చివరి - విజయవాడ

Ayyadevara Kaleswara Rao

“విశాలాంధ్ర” నినాదం ప్రారంభం

తెలంగాణ నాయకుల అభిప్రాయాలు

<p>K. V. Ranga Reddy</p> <p>M. Chenna Reddy</p> <p>ప్రత్యేక తెలంగాణకు మద్దతు</p>	<p>Burgula Ramakrishna Rao</p> <p>ఢిల్లీలో</p> <p>Govind Ballabh Pant తో చర్చల అనంతరం</p> <p>విశాలాంధ్రకు మద్దతు</p>
--	--

- SRC నివేదిక ఆధారంగా → 1956 నవంబర్ 1 రాజకీయ పరిణామాలు
- భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణకు మార్గదర్శకం

గుర్తుంచుకోండి:

- SRC = రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణకు పునాది
- విశాలాంధ్ర వాదన = తెలుగు ఐక్యత లక్ష్యం
- 1956 = భారత రాజకీయ పటంలో పెద్ద మార్పు

విశాలాంధ్ర - ఎస్.ఆర్.సి సూచనలు & పెద్దమనుషుల ఒప్పందం

పరిస్థితి ఎలా మారింది? (SRC తర్వాత రాజకీయ వేడి)

States Reorganisation Commission సూచనల తర్వాత

● విశాలాంధ్ర వాదన - భాషా ప్రాతిపదికన తెలుగు ఐక్యత

● ప్రత్యేక తెలంగాణ వాదన - ప్రాంతీయ హక్కుల రక్షణ

వివాదాల అసలు కారణం

⚠ ఆర్థిక అవకాశాలు తగ్గిపోతాయా?

⚠ ఉద్యోగాలు కోల్పోతామా??

⚠ ప్రాంతీయ అస్తిత్వం దెబ్బతింటుందా?

✓ "తెలుగు ప్రజల ఐక్యత" (విశాలాంధ్ర లక్ష్యం)

👉 ఈ భయాలు తీవ్ర చర్చలకు దారితీశాయి ⚡

చారిత్రక రాజీ - పెద్దమనుషుల ఒప్పందం

జాతీయ నేతల జోక్యం

👉 ఢిల్లీలో ఉన్నతస్థాయి చర్చలు

👉 ప్రాంతీయ అభిప్రాయాలు + జాతీయ ప్రయోజనాల మధ్య సమతుల్యం

📅 1956 ఫిబ్రవరి 20

👉 "Gentlemen's Agreement" కుదిరింది

✓ తెలంగాణ ప్రయోజనాల రక్షణకు హామీలు

✓ ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో సమతుల్య అభివృద్ధి లక్ష్యం

సంక్షిప్తంగా

➡ SRC సూచనలు → రాజకీయ ఉద్రిక్తత

➡ విశాలాంధ్ర vs తెలంగాణ వాదనలు

➡ ఢిల్లీ చర్చలు → రాజీ అవసరం

➡ 1956 Feb 20 → పెద్దమనుషుల ఒప్పందం

గుర్తుంచుకోండి

👉 ఐక్యత + భయాలు = రాజీ రాజకీయాలు

👉 పెద్దమనుషుల ఒప్పందం = తెలంగాణ రక్షణకు హామీ

అసెంబ్లీలో చర్చ & కాంగ్రెస్ హైకమాండ్ జోక్యం

❌ రాజమండ్రి సభ రద్దు

📍 రాజమండ్రి - విశాలాంధ్ర సభ (జరగాల్సింది)

👤 Ananthasayanam Ayyangar ఆధ్వర్యంలో

👉 హైదరాబాద్ కాంగ్రెస్ సభ్యులు హాజరుకావద్దని నిషేధం

❌ సభ వాయిదా పడింది ⌚

🏛️ హైదరాబాదు అసెంబ్లీలో చర్చ

📅 1955 నవంబర్ 25 - డిసెంబర్ 3

👉 States Reorganisation Commission నివేదికపై చర్చ 🏛️

⚠️ గమనిక: ఎటువంటి ఓటింగ్ జరగలేదు ❌

📊 చర్చలో పాల్గొన్న వారు: 📍 ఆంధ్ర అసెంబ్లీ:

👉 మొత్తం సభ్యులు: 174

👉 మాట్లాడిన వారు: 147

✓ 103 మంది → విశాలాంధ్రకు మద్దతు
29 మంది ✓
29 మంది → తెలంగాణకు మద్దతు ✓
15 మంది → తటస్థం

🎯 సంక్షిప్తంగా:

- ➔ రాజమండ్రి సభ రద్దు → రాజకీయ ఉద్రిక్తత
- ➔ అసెంబ్లీ చర్చ →
- ➔ అజిప్తాల్ → స్పష్టమైన విభజన అభిప్రాయాలు
- ➔ కాంగ్రెస్ జోక్యం → నిర్ణయ ప్రక్రియ వేగం
- ➔ సబ్-కమిటీ → ప్రజాభిప్రాయం సేకరణ

📅 1955 నవంబర్ - కర్నూలు చర్చలు

👉 హాజరు కాలేదు: 1 మహాసభ

👤 M. Chenna Reddy

👤 K. V. Ranga Reddy

M. Chenna Reddy

K. V. Ranga Reddy

J. V. Narsinga Rao

🧠 కాంగ్రెస్ హైకమాండ్ జోక్యం

👤 Jawaharlal Nehru → నిర్ణయం మార్పు

⚖️ కాంగ్రెస్ సబ్-కమిటీ ఏర్పాటు

👤 U. N. Dhebar అధ్యక్షతన

Jawaharlal Nehru

🔍 ప్రజాభిప్రాయం సేకరణ (1955-56)

👤 S. K. Patil Kailash Nath Katju Lal Bahadur Shastri

👉 ప్రజల అభిప్రాయాన్ని అంచనా వేశారు

⚠️ విలీనంపై వ్యతిరేకత ❌

👤 Abul Kalam Azad → విలీనాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు

📢 గుర్తుంచుకోండి:

- 👉 అసెంబ్లీ చర్చలు = ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియ
- 👉 కాంగ్రెస్ హైకమాండ్ = తుది నిర్ణయంలో కీలకం

ద్విభాషా రాష్ట్రాల ప్రతిపాదనలు - నెహ్రూ నిర్ణయం

దేశవ్యాప్తంగా గందరగోళం

1956 జనవరి 16న ప్రభుత్వ నిర్ణయం వెలువడిన క్రమంలో దేశవ్యాప్తంగా గందరగోళం చెలరేగింది.

? దేశవ్యాప్తంగా తొస్స ప్రజ్ఞయల : తొంజజ, తెశణ్ణి బ్రికీ వెంఢమ ఎవికరులనీ ఎయా ఇలిబన్నాడు.

? దీశ్రబా వండ్ రాష్ట్రాన్ని చేలను వతివారు.

వివిధ ప్రతిపాదనలు

☞ తెలుగు-కన్నడ ప్రజలను కలపాలని బూర్గుల అన్నారు.

☞ ఆంధ్ర సీఎం ఏమో ఆంధ్ర-మహా మహారాష్ట్ర కలపాలని...

☞ డా. చెన్నారెడ్డి ఏకంగా విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని పునరుద్ధరించాలని వ్యాఖ్యానించారు.

 హైదరాబాద్ ఎంపీలు కూడా తెలుగు-కన్నడ ద్విభాషా రాష్ట్రాన్ని కోరారు. (విశాంధ్రను అడ్డుకోవడానికే ఇలా చేశారని భావిస్తారు).

సంక్షిప్తంగా - కీలక పరిణామాలు

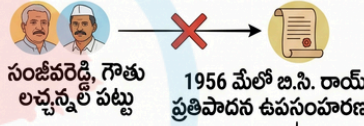
- ➔ 1956 Jan 16 ప్రభుత్వ నిర్ణయం →
- ➔ దేశవ్యాప్త గందరగోళం
- ➔ భిన్న ప్రతిపాదనలు → రాజకీయ వేడి
- ➔ నెహ్రూ జోక్యం → తుది నిర్ణయం
- ➔ విశాలాంధ్ర ఆవిర్భావం → తుది ఫలితం

ఇతర ముఖ్య ప్రతిపాదనలు

☞ బి.సి. రాయ్ (B.C. Roy) బెంగాల్ - బీహార్ లను కలిపి ద్విభాషా రాష్ట్రంగా చేయాలన్నారు.

☞ దక్షిణాది (తమిళ, కన్నడ, మలయాళ) రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని కొందరు ప్రతిపాదించా.

తుది నిర్ణయ ప్రక్రియ

 → నెహ్రూ స్వయంగా జోక్యం

 → కేంద్రం ఒకే రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు మొగ్గు

 తుది ఫలితం విశాలాంధ్ర ఏర్పాటుకు మార్గం సుగమమైంది.

- గుర్తుంచుకోండి:
- ☞ ద్విభాషా రాష్ట్రాల ఆలోచన తాత్కాలికమే!
 - ☞ నెహ్రూ జోక్యం తుది నిర్ణయంలో కీలకం.
 - ☞ విశాలాంధ్ర సాధన తెలుగు ప్రజల విజయం.

పెద్ద మనుషుల ఒప్పందం (1956 ఫిబ్రవరి 20)

నేపషధ్యం

- 1955 ఎన్నికలు
- ఆంధ్ర ముఖ్యమంత్రిగా
- Tanguturi Prakasam సొనంలో
- Bezawada Gopala Reddy నియామకం
- తెలంగాణ నేతల సహకారం వల్లే ఈ మార్పు
- దానికి ప్రతిగా తెలంగాణకు హామీలు ఇవ్వడానికి ఆంధ్ర నేతలు సిద్ధం
- Burgula Ramakrishna Rao →
- Jawaharlal Nehru ను ఒప్పించారు
- Govind Ballabh Pant → ఇరు ప్రాంతాల నేతలను ఢిల్లీకి ఆహ్వానించారు

ఒప్పందం ఎలా జరిగింది?

- 1956 ఫిబ్రవరి 20 విక కూడా మే తలపేంది
- ఢిల్లీ - హైదరాబాద్ హోస్
- ఇరు ప్రాంతాల కాంగ్రెస్ నేతలు (4 + 4)
- సమాన సంఖ్యలో సమావేశమై
- కూలంకష చర్చల అనంతరం
- "పెద్ద మనుషుల ఒప్పందం" పై సంతకాలు

CONCLUSION (ముఖ్య సారాంశం)

- విశాలాంధ్ర ఏర్పాటు ప్రక్రియలో
- రాజకీయ మంతనాలు + నాయకుల వ్యూహాలు కీలకం
- States Reorganisation Commission సూచనల తరువాత
- తెలంగాణలో ఆందోళనలు పెరిగాయి
- ఆంధ్ర నేతల ఏకీకరణ ఆకాంక్ష + తెలంగాణ భయాలు
- కేంద్రం సమతుల్యం చేసింది

సంతకం చేసిన నాయకులు (8 మంది)

- ఆంధ్ర ప్రాంతం:
- తెలంగాణ ప్రాంతం:

 Bezawada Gopala Reddy

 Neelam Sanjiva Reddy

 Burgula Ramakrishna Rao

 M. Chenna Reddy

 Gouthu Latchanna

 అమరజీవి

 J. V. Narsinga Rao

J. V. Narsinga Rao

 M. Satyanarayana Raju

 K. V. Ranga Reddy

K. V. Ranga Reddy

చారిత్రక ప్రాముఖ్యత

- పెద్దమనుషుల ఒప్పందం = రాజీ
- రాజకీయాల ప్రతీక
- తెలంగాణ ప్రయోజనాలకు రక్షణ హామీ
- ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాటుకు పునాది

గుర్తుంచుకోండి:

- 1956 Feb 20 = కీలక చారిత్రక ఒప్పందం
- Telangana Safeguards = Written Assurance

పెద్ద మనుషుల ఒప్పందం - ముఖ్యాంశాలు & ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ

HOOK

- రెండు భిన్న ప్రాంతాలు... ఒకే రాష్ట్రం!
- చారిత్రక రాజీతో ఏర్పడిన ఆంధ్రప్రదేశ్
- భాషా ఐక్యతతో పాటు
- ప్రాంతీయ రక్షణల సమన్వయం

దార్శనిక దృక్పథం

- చిన్న రాష్ట్రాలు = మెరుగైన పాలన
- భౌగోళికం + జనాభా + పరిపాలన సామర్థ్యం ముఖ్యమైనవి

ఇదే ఆలోచన తరువాత:

- 2000లో కొత్త రాష్ట్రాలు (ఉత్తరాఖండ్, జార్ఖండ్, ఛత్తీస్ గఢ్)
- 2014లో తెలంగాణ ఏర్పాటుకు తాత్విక పునాది

పెద్ద మనుషుల ఒప్పందం - ముఖ్యాంశాలు (1956 Feb 20)

తెలంగాణ రక్షణల కోసం ప్రత్యేక హామీలు

ఆర్థిక అంశాలు

- ఖర్చులు → నివృత్తి ప్రకారం పంచుకోవాలి
- తెలంగాణ మిగులు → తెలంగాణ అభివృద్ధికి వినయోగం
- మొదట 5 ఏళ్లు (అవసరమైతే మరో 5 ఏళ్లు పొడిగింపు)

ఉద్యోగాలు

- ఉద్యోగాలకు తగ్గింపు → నివృత్తి ప్రకారం
- భవిష్యత్ నియామకాలు → జనాభా ఆధారంగా

భాష & భూమి

- ఉర్దూ → పరిపాలన & కోర్టుల్లో 5 ఏళ్లు కొనసాగింపు
- తరువాత → ప్రాంతీయ మండలి సమక్ష
- తెలంగాణ భూముల అమ్మకం → ప్రాంతీయ మండలి నియంత్రణ
- అభివృద్ధి + ప్రణాళిక + నీటిపారుదల + పరిశ్రమలు + ఉద్యోగాలు

మంత్రివర్గ కూర్పు

- 60% ఆంధ్ర - 40% తెలంగాణ
- తెలంగాణ నుంచి ఒక ముస్లిం సభ్యుడు తప్పనిసరి
- సీఎం ఒక ప్రాంతం అయితే
- డిప్యూటీ సీఎం మరొక ప్రాంతం
- కీలక శాఖల్లో కనీసం 2 తెలంగాణకు:
- హోం / ప్లెనాస్ / రెవెన్యూ / ప్లానింగ్ / పరిశ్రమలు

మద్యపాన నిషేధం & విద్య

- మద్యనిషేధం → తెలంగాణ సభ్యుల నిర్ణయం ప్రకారం
- విద్యా అవకాశాలు → తెలంగాణ విద్యార్థులకు ప్రాధాన్యం
- లేదదా → మొత్తం సీట్లలో 1/3 తెలంగాణకు రిజర్వ్

ప్రత్యేక నిబంధనలు:

- 12 ఏళ్ల నివాసం (ముల్కీ) తప్పనిసరి
- ఉద్యోగానికి ముందు తెలుగు అవసరం లేదు
- 2 ఏళ్లులో తెలుగు పరీక్ష పాస్ కావాలి

ప్రాంతీయ మండలి (20 సభ్యులు)

- 9 మంది ఎమ్మెల్యేలు (తెలంగాణ)
- 6 మంది ఎమ్మెల్యేలు/ఎంపీలు
- 5 మంది బయటివారు
- మంత్రులు సభ్యులు
- సీఎం/డిప్యూటీ సీఎం → చైర్మన్

భేదాభిప్రాయం వస్తే: కేంద్రానిదే తుది నిర్ణయం

ప్రతి 10 ఏళ్లకు సమీక్ష

1962

రాజకీయాలు

- 1962 వరకు తెలంగాణకు ప్రత్యేక PCC కొనసాగింపు

FINAL IMPACT (ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ)

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం అవతరణ (1956 Nov 1)

గుర్తుంచుకోండి

- ఒప్పందం = రాజీ రాజకీయాల శిఖరం
- రక్షణలు = తెలంగాణ హక్కుల భరోసా
- ఫలితం = ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆవిర్భావం

పేరు నిర్ణయం

1956 ఆగస్టు 14

పెద్దమనుషులు మళ్ళీ సమావేశం

తెలంగాణ నేతలు: "ఆంధ్ర తెలంగాణ" పేరు సూచించారు

ఆంధ్ర నేతలు: "ఆంధ్రప్రదేశ్" పేరు కోరారు

జాయింట్ సెలెక్ట్ కమిటీ సలహాతో

"ఆంధ్రప్రదేశ్" పేరు ఖరారు

హైకోర్టు ఏర్పాటు

Koka Subba Rao

ఒకే హైకోర్టు బెంచ్ ఏర్పాటు నిర్ణయం

చట్ట ప్రక్రియ

1956 ఏప్రిల్ - కర్నూలు సభ

1956 ఏప్రిల్ 13 - హైదరాబాద్ సభ

1956 ఆగస్టు 25 - పార్లమెంట్ ఆమోదం

1956 ఆగస్టు 31 - రాష్ట్రపతి ఆమోదం

బిల్లు చట్టంగా మారింది

రాష్ట్ర ఆవిర్భావం

Jawaharlal Nehru

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని ప్రారంభించారు

చిన్న రాష్ట్రాలపై డా॥ బి.ఆర్. అంబేడ్కర్ దార్శనికత

ఎస్.ఆర్.సి పై విమర్శ

1950లో

✓ 500 సంస్థానాలు → 28 యూనిట్లు

✗ ఉదాహరణ: 1948లో 30 సంస్థానాలతో

27,000 చ.కి.మీ వైశాల్యంతో

హిమాచల్ ప్రదేశ్ ఏర్పాటు

⚠ అంబేడ్కర్ అభిప్రాయం: States Reorganisation Commission

భాషతో పాటు ✓ వైశాల్యం ✓ వనరులు పరిగణలోకి తీసుకోలేదు

⚠ హెచ్చరిక: ఉత్తరాదిలో పెద్ద రాష్ట్రాలు

దక్షిణాదిలో చిన్న రాష్ట్రాలు

→ భవిష్యత్తులో రాజకీయ అసమతుల్యత

అంబేడ్కర్ సూచనలు

✓ “ఒక భాష – ఒక రాష్ట్రం” నియమం

కానీ ఒకే భాషకు అనేక రాష్ట్రాలు ఉండొచ్చు

✓ సమర్థవంతమైన పరిపాలనకు

కనీస జనాభా = 2 కోట్లు

ప్రాంతాలపై సూచనలు

ఉత్తరాది:

ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, మధ్యప్రదేశ్

✓ విభజించాలి

మహారాష్ట్ర:

1.74 లక్షల చ.మైళ్లు

3.3 కోట్ల జనాభా

✓ 4 భాగాలుగా విభజన:

బొంబాయి

పశ్చిమ (కొంకణ్)

మధ్య (మరాఠ్వాడా)

తూర్పు (విదర్భ)

చిన్న రాష్ట్రాల ఏర్పాటు – ప్రగతి

1947-50 → విలీనం

1956, 1960, 1970 దశకాలు → పునర్వ్యవస్థీకరణ

1966, 1971 → సరిహద్దు మార్పులు

2000 దశకం

- ✓ Uttarakhand → కొండ ప్రాంత అభివృద్ధి
- ✓ Jharkhand → గిరిజన ప్రాంత అభివృద్ధి
- ✓ Chhattisgarh → వనరుల అభివృద్ధి

ఫలితాలు:

ఉత్తరాఖండ్ → స్థిరత్వం + ఆర్థిక ప్రగతి

ఛత్తీస్ గఢ్ → ప్రగతి + మావోయిస్టు సమస్య

జార్ఖండ్ → రాజకీయ అస్థిరత

2014 – కీలక ఘట్టం

2014

Telangana రాష్ట్ర ఆవిర్భావం

Why:

✓ పరిపాలనా సౌలభ్యం

✓ చిన్న రాష్ట్రాల అవసరం

గుర్తుంచుకోండి

చిన్న రాష్ట్రాలు = సమర్థ పరిపాలన

నాయకత్వం + సామర్థ్యం ఉంటే

వైశాల్యం సమస్య కాదు